

FRANCESC TUDURÍ DE LA TORRE

Antoni Tudurí

Francesc Tudurí de la Torre, *en Gravat*, evangèlic, maçó, esperit lliure i armador.

Aquest any 2017 és ple de fets prou importants perquè siguin commemorats adequadament. L'anterior miscel·lània va tractar dels actes celebrats a Sant Lluís, aprofitant l'avinentsa dels 60 anys de la concessió del Premi Nobel de literatura a Albert Camus, i avui tractarem d'un fet de capital importància esdevingut l'any 1517 -per tant ja han passat 500 anys- que no és altre del que es va anomenar la Reforma de Martí Luter. En certa mesura, aquest esdeveniment té molt a veure amb la genealogia, atès que la citada Reforma va condicionar anys després l'anomenada Contrareforma, centrada en el Concili Tridentí, que es va perllongar des de l'any 1545 fins a l'any 1563, període en el qual van anar desfilant cinc papes. La raó de la seva importància pel que fa a la genealogia consisteix en què a partir de llavors, tot cristià nat, casat o mort -a part de confirmat o excomulgat- va ser inscrit a uns llibres sacramentals, llibres que han arribat, amb poques excepcions afortunadament, fins avui. Abans del concili, només constaven els personatges importants, a través de documents tant civils com eclesiàstics,

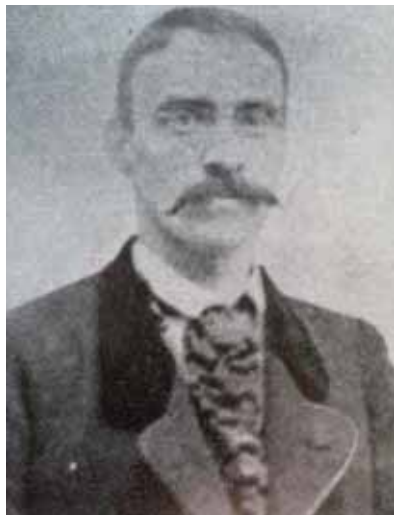
però ni de bon tros hi eren tots.

Un dels records d'infància (sempre acabem igual, recordant) és un intent de depuració mitjançant l'ús del foc d'un llibre amb tapes vermelles, com si es tractés d'una obra de Manolo Vázquez Montalban, imitant a Carvalho, molt abans que es publicés la primera novel·la del detectiu.

❖ I QUIN VA SER el llibre que un al·lot

des Castell va provar de cremar, al cul de l'hort fins que va ser sorprès i renyat per sa mare? Simplement, es tractava d'una Bíblia protestant, òbviament mercedora de tal sacrifici, d'acord amb les doctrines dominants als primers anys cinquanta del segle passat. Els dijous sants matàvem jueus i, com és natural, un llibre herètic d'aquest origen no podia seguirencer.

Anys més tard, aquell al·lot, *ardent* redemptor de llibres prohibits, va anar sabent que un besavi seu, mort l'any 1889 va ser enterrat a un petit cementiri que hi havia al camí de Sant Lluís, passat el Cementerio Católico des Castell. I també va saber que una part de la seva família per la branca materna havia deixat la religió predominant - la catòlica - per com-

bregar amb altres creences *gens recomanables*. I que en *Peruan* Miquel Preto, el músic wagnerià va ser motiu de disputa entre el capellà i el pastor a l'hora de decidir el lloc del seu enterrament. I que el seu germà major, Rafel, va ser mestre d'escola i predicador a Barcelona i a Mallorca.

I que, a la branca paterna, també hi havia parents que en lloc d'anar a l'església del Roser (per cert, és

curiós que es Castell sigui l'únic poble que conec on l'església és a la perifèria de la població) anaven a una casa que li deien *el cult* allà pel carrer Gran, on la gent entonava cançons un poc més alegres que les de l'església amb campanar que hi ha just l'arribada al poble, tot venint de Maó -abans del Concili Vaticà II- on els capellans van passar de donar l'esquena als parroquians a dirigir les cerimònies de cara als fidels i quan van passar de resar en llatí a rallar en pla. I aquell al·lot no té més remei que rememorar *es Sebet*, com a representant, poc solemne açò sí, de la *protesta* religiosa.

I més endavant, recorda que quan va arribar al poble el capellà Josep Seguí, es va començar, tímidament, a establir relacions amb els *protestants*, fins al

punt de què, des de ja fa anys, la capella de ca ses Monges del carrer Stuart sigui una església no catòlica. Qui ho hagués dit fa 60 anys!

Tot aquest seguit de records és conseqüència d'una notícia que m'acaba d'arribar, que no és altre que la demanda d'un bon nombre de persones i entitats cíviques en el sentit de dedicar un carrer de Maó al creador de la primera església evangèlica a l'Estat espanyol, coincidint amb el cinquè centenari de la *protesta* de Luter, l'any 1517 de l'era cristiana.

Aquest pioner, de nom Francesc Tudurí de la Torre va ser el menor dels 4 fills mascles de Miquel i de Marianna, nat a Maó l'any 1826 i mort a Barcelona l'any 1898. Es va casar dues vegades, la primera amb Teresa Calopa, de la que no hem pogut esbrinar res més que van tenir una filla, també Teresa, morta a Barcelona l'any 1938 i que es va casar en segones núpcies, a Maó l'any 1860, amb una altre dona maonesa, Catalina Guillaume Mercadal.

Val a dir que els seus germans grans, Jeroni i Josep constructors navals d'alta volada, són molt més coneguts popularment, sobre tot Josep pel fet, més o manco anecdòtic, d'haver construït la falua que l'Ajuntament li va regalar a Isabel II, al seu viatge a Maó i que encara es conserva a Aranjuez.

Cal esperar que al llarg d'enguany es parli abastament d'aquest peculiar menorquí, avançat en qualsevol activitat prou *heterodox*. Fins i tot, Marcelino Menéndez Pelayo el cita a la seva «Història dels heterodox espanyols».

Passant als *bots*. Rafael Aedo Pons en té 12 mínims, Antoni Guasch Bosch en té 21, mentre que un servidor en té 16.